

Sprawozdanie Biblioteki Głównej i bibliotek systemu biblioteczno-informacyjnego Politechniki Warszawskiej za rok 2010

1. ORGANIZACJA

System biblioteczno-informacyjny Politechniki Warszawskiej (SBI PW) na koniec 2010 roku liczył 39 jednostek. W tej liczbie znajdują się:

- Biblioteka Główna wraz z pozostałymi w jej strukturze:

- 5 bibliotekami Filii BG
- 2 bibliotekami Domów Studenckich

oraz inne jednostki SBI, w tym:

- 13 bibliotek wydziałowych
- 14 bibliotek instytutowych
- 1 biblioteka szkoły
- 1 biblioteka zakładu
- 2 biblioteki jednostek pozawydziałowych.

Pełny wykaz jednostek SBI PW zawiera Załącznik nr 1. Z wykazu wykreślono w tym roku 3 biblioteki, których zbiory zostały zlikwidowane lub włączone do innych jednostek SBI. Dotyczy to 2 bibliotek z Wydziału Inżynierii Produkcji (Instytutu Technik Wytwarzania oraz Instytutu Technologii Maszyn) oraz Filii BG Biblioteki Wydziału Geodezji i Kartografii.

Przez cały 2010 rok trwały prace nad przygotowaniem *Regulaminu funkcjonowania systemu biblioteczno-informacyjnego PW* oraz *Regulaminu udostępniania i świadczenia usług informacyjnych systemu biblioteczno-informacyjnego PW*. Potrzeba ich opracowania wynikała z konieczności aktualizacji obowiązujących wcześniej zapisów, a także wprowadzenie uregulowań dotyczących zasad udostępniania obejmujących wszystkie jednostki SBI (zgodnie ze Statutem PW)¹.

¹ Oba regulaminy zostały przyjęte przez Senat w lutym 2011 roku (*Regulamin funkcjonowania SBI* — Uchwała nr **295/XLVII/2011**, *Regulaminu udostępniania zbiorów i świadczenia usług informacyjnych systemu biblioteczno - informacyjnego PW*— Uchwała nr **296/XLVII/2011**).

1.1 Pracownicy i pomieszczenia biblioteczne

W 2010 roku w SBI PW pracowało 154 bibliotekarzy na 135,5 etatach [Załącznik nr 2]. Nastąpiła poprawa warunków lokalowych. Zwiększyła się powierzchnia bibliotek wydziałowych WEiTI (o 92 m²) oraz MEiL (o 200 m²). Na Wydziale Inżynierii Produkcji likwidacja Biblioteki Instytutu Technik Wytwarzania uszczupliła bazę lokalową SBI o 47 m². Biblioteka Zakładu Technologii Poligraficznych uzyskała dodatkowe 50 m², a Biblioteka Główna 172 m² powierzchni magazynowej. Całkowita powierzchnia wynosiła na koniec roku — 9 689 m² [Załącznik nr 3].

W 2010 roku awansowały na stanowisko kustosa 2 osoby, a na stanowisko starszego bibliotekarza 4. Dwie osoby w wyniku pomyślnie zdanego egzaminu kwalifikacyjnego uzyskały uprawnienia kustosa dyplomowanego, jednak ze względów proceduralnych formalny awans był możliwy dopiero w następnym roku².

Przedstawiciele Biblioteki Głównej kontynuowali prace w Komisjach Senackich, Radzie Bibliotecznej oraz Radzie Muzealnej.

2. ZADANIA

Podstawowa działalność systemu biblioteczno-informacyjnego PW obejmuje: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie oraz udostępnianie piśmiennictwa naukowego i dydaktycznego, a także prowadzenie działalności informacyjnej i dydaktycznej w zakresie serwisów i źródeł informacji.

Do najistotniejszych działań podjętych w Bibliotece Głównej w 2010 roku należy zaliczyć:

- poprawę warunków udostępniania zbiorów (modernizacja pomieszczeń w bibliotekach Wydziałowych EiTI i MEiL oraz w Filii BG Bibliotece Terenu Południowego [więcej zob. cz. 3.3 oraz 7.7], przedłużenie godzin pracy w soboty i otwarcie BG w niedziele, wdrożenie modułu wypożyczeń międzybibliotecznych);
- sukcesywną aktualizacją centralnego katalogu zbiorów bibliotecznych (uzupełnienie Centralnego Katalogu Bibliotek PW o bieżące tytuły czasopism Biblioteki Wydziału Architektury, modernizacja lokalnej klasyfikacji dziedzinowej w BG [więcej zob. cz. 7.1], zaawansowanie prac nad katalogiem zbioru ikonografii, bieżąca

² Formalny awans nastąpił od dnia 1 lutego 2011 roku.

aktualizacja Centralnego Katalogu Bibliotek PW przez 22 jednostki, aktualizacja katalogu prac dyplomowych przez 9 jednostek);

- bieżącą kontrolę stanu zbiorów bibliotecznych i likwidację kolekcji zbędnych (likwidacja dużej części zbiorów trzech bibliotek SBI, permanentne skontrum, selekcja braków i zbiorów nieaktualnych — procedura poprawiającą efektywność wyszukiwania — więcej zob. cz. 4);
- modernizację form i poszerzanie oferty szkoleń (dla pracowników SBI w zakresie udostępniania i opracowania zbiorów, dla kandydatów na bibliotekarzy dziedzinowych więcej zob. cz. 7.2, w zakresie korzystania z serwisów i usług informacyjnych, skierowaną do dyplomantów oraz doktorantów oraz specjalistyczną skierowaną dla kierunków chemicznych, więcej zob. cz. 5.);
- rozszerzenie Biblioteki Cyfrowej PW o 759 obiektów, w tym sukcesywne powiększanej nowej kolekcji „Doktoraty”, którą tworzyło na koniec 2010 roku 11 rozpraw doktorskich [więcej zob. cz. 4.3];
- promocję usługi i zbiorów Biblioteki Głównej przez wprowadzanie nowych form komunikacji z czytelnikami (od stycznia 2010 BG PW w Facebook, 2 lata Blogu BG PW, przygotowanie 2 wystaw, publikacja materiałów ze zbiorów BG — więcej zob. cz. 7.4).

Na szczególne podkreślenie zasługuje udział pracowników BG PW w realizacji dwóch projektów badawczych realizowanych wspólnie z jednostkami podstawowymi PW:

- w ramach **Uczelnianego Programu Badawczego Wydziału**: EiTI, IŚ i Chemiczny wspólnie z BG PW prowadziły prace w zadaniu zatytułowanym: *Projekt i implementacja pilotowego systemu repozytorium dla prac dyplomowych (inżynierskich, magisterskich i doktorskich) oraz publikacji pracowników Politechniki Warszawskiej*. BG PW konsultowała projekt na etapie opracowania struktury metadanych i raportów z systemu oraz prowadziła prace testowe systemu, a także uczestniczyła w przygotowaniu programów do importu / eksportu metadanych z różnych systemów ewidencji publikacji stosowanych na Uczelni do bazy Biblio prowadzonej od wielu lat w BG PW
- w projekcie finansowanym ze środków **NCBiR PASSIM / SYNAT** (*Utworzenie uniwersalnej, otwartej, repozytoryjnej platformy hostingowej i komunikacyjnej dla sieciowych zasobów wiedzy dla nauki, edukacji i otwartego społeczeństwa*

wiedzy) realizowanym przez konsorcjum instytucji naukowych (jednostką wiodącą dla części PASSIM jest Wydział EiTI). BG PW jest odpowiedzialna za realizację etapu B3: *Analiza cyfrowych zasobów informacyjnych PW wraz z ich rozbudową oraz źródeł krajowych i zagranicznych, tradycyjnych i elektronicznych (cyfrowych) w zakresie nauk ścisłych i technicznych. Adaptacja słowników/tezaurusów/ontologii w dziedzinie techniki i nauk ścisłych.* Zadanie ma charakter wieloletni, a w 2010 roku (od września) koncentrowano się na opracowaniu metody wyboru, selekcji i podjęciu rejestracji polskich stron internetowych z zakresu techniki, a także nad oceną różnych metod prowadzenia retrokonwersji. Zakończenie realizacji zadania B3 jest planowane na maj 2013 roku (całego projektu na sierpień 2013).

Od listopada 2010 roku BG PW jest dostępna dla użytkowników dodatkowo w niedziele i dłużej w soboty:

- w Gmachu Głównym: Czytelnia Ogólna wraz z Antresolą, Czytelnią Czasopism oraz Wypożyczalnia Studencka. Agendy biblioteki są czynne w soboty w godzinach 9-19, a w niedziele w godzinach 11-17;
- w Płocku Filia BG PW w zjazdowe soboty czynna jest w godz. 9-17 oraz w niedziele w godz. 9-15.

Rozszerzenie godzin otwarcia było możliwe dzięki zatrudnieniu w systemie weekendowym grupy 15 studentów PW, którzy zapewniają podstawową obsługę czytelników (wypożyczenia, zakładanie i likwidacja konta bibliotecznego, pobieranie opłat, porządkowanie zbiorów). Od początku prowadzenia akcji cieszyła się ona dużym zainteresowaniem, o czym świadczą poniższe dane. Statystyki wskazują, że zdecydowanie ważniejsze z punktu widzenia użytkowników okazało się udostępnienie pomieszczeń czytelni, gdzie znaleziono dogodne miejsce do nauki, niż wypożyczanie zbiorów.

Numer tygodnia	2009 wejścia	2010 wejścia	2009 wypoż.	2010 wypoż.
44	253	480	243	263
46	302	562	182	185
47	236	521	144	174
48	278	506	159	197
49	228	633	164	298
50	196	445	102	195
Razem	1493	3147	994	1312

W listopadzie 2010 roku uruchomiono nową usługę pośrednio łączącą funkcje gromadzenia i wypożyczalni międzybibliotecznej. Korzystając z serwisu **Dawsonera.com**, osoby zainteresowane szybkim, ale na krótki czas, dostępem do książek elektronicznych różnych wydawców (w ofercie jest ponad 140 000 tytułów) mogą zamawiać „wypożyczenie/zakup” dostępu do książki na okres od 1-2 tygodni. Usługa pozwala na szybki zakup książek, które zazwyczaj były wypożyczane w wersji tradycyjnej z innych bibliotek, co wiązało się przede wszystkim ze zwłoką, a także koniecznością korzystania z zamówionej książki tylko w czytelni. Czytelnik zamawiający książkę w tym systemie otrzymuje na swój adres poczty elektronicznej link do dokumentu natychmiast po akceptacji płatności przez pracownika biblioteki. W okresie listopad-grudzień zamówiono w tym trybie 13 książek. Baza jest też wykorzystywana w procesie gromadzenia jako wygodne narzędzie do weryfikacji zamówień (możliwość przeglądania bez opłat fragmentów publikacji). Usługa szybkiego zamawiania, jak również możliwość przeglądania tak dużej kolekcji książek, wzmacnia ofertę BG przygotowaną dla osób poszukujących piśmiennictwa naukowego i publikacji o charakterze podręcznikowym.

W 2010 roku zapoczątkowano w BG długofalowe prace nad projektem systemu okresowej oceny pracowników biblioteki nie będących nauczycielami akademickimi (SOOP). Pracownicy zapoznawali się z koncepcją i sposobem wdrażania systemu w innych bibliotekach; prowadzono też działania zmierzające do opracowania własnego formularza oceny. Wdrożenie systemu okresowej oceny pracy powinno stworzyć warunki dla lepszego określania ścieżki rozwoju zawodowego pracowników BG oraz pozwolić na opracowanie przejrzystych zasad wynagradzania za wykonywaną pracę. Prace są kontynuowane w 2011 roku.

Rok 2010 był pierwszym, w którym funkcjonował elektroniczny system gromadzenia danych statystycznych ze wszystkich komórek organizacyjnych BG (StatuS). Stwarza on warunki do systematycznego wprowadzania danych cząstkowych (za miesiąc lub kwartał) i automatycznie generuje raporty za wskazany okres, co umożliwi np. przedstawianie danych zarówno na potrzeby GUS (sprawozdania za rok kalendarzowy), jak i przekazywanie danych do sprawozdania Rektora (sprawozdanie za rok akademicki). Dane liczbowe w obecnie prezentowanym sprawozdaniu zostały przygotowane w tym systemie.

3. BUDŻET

W 2010 roku budżet BG PW wyniósł **10 321 173,-zł**. Na zakup zbiorów do bibliotek SBI PW wydano w 2010 roku łącznie **3 307 458,- zł** (w 2009 r. **5 703 813,-zł**) [Załącznik nr 4].

W Bibliotece Głównej (wraz z filiami) nakłady na zbiory wyniosły **2 589 351,- zł**,

w tym na:

- książki drukowane i zbiory specjalne 771 268,-zł;
- przedpłatę na prenumeratę czasopism drukowanych 664 321,- zł;
 - w tym drukowane czasopisma zagraniczne: 547 222,- zł
- zakup licencji oraz dostęp do zasobów elektronicznych 1 430 102,- zł;

W porównaniu do roku poprzedniego wydatki na zbiory zmniejszyły się o **2 413 473,-zł**. Spadek kosztów był możliwy dzięki wprowadzeniu przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa od 2010 roku centralnego finansowania wybranych baz danych (Elsevier, Springer EBSCO, WoS) udostępnionych wszystkim jednostkom naukowym w Polsce.

Inne jednostki SBI PW wydały łącznie na zakup zbiorów **449 088,-zł** (2009 r. – 555 270,-zł), w tym **326 943,-zł** na książki i zbiory specjalne (2009 r. - 393 316,- zł). W stosunku do roku poprzedniego w tej kategorii kosztów nastąpił spadek wydatków o ponad **8%**.

3.1. Wydatki na prenumeratę czasopism i baz danych

W 2010 roku wydatki na prenumeratę czasopism drukowanych w całym SBI wyniosły **776 895,- zł** (w Bibliotece Głównej – 657 000,- zł). Były one niższe w stosunku do roku poprzedniego o 68 763- zł). Oprócz Biblioteki Głównej wydatki na prenumeratę czasopism ponoszą 23 biblioteki SBI, w tym 5 z nich opłaca prenumeratę czasopism zagranicznych. Są to biblioteki Wydziałów: Architektury, IM i MEiL, oraz biblioteki: Instytutu Dróg i Mostów (Wydz. IL) i Zakładu Technologii Poligraficznych (Wydz. IP). Dodatkowo (poza prenumeratą) 4 biblioteki zakupiły czasopisma na kwotę 5 046,- zł (Wydz. AiNS, Wydz. Architektury, Wydz. EiTI oraz Wydz. ICHiP).

W ramach regularnie prowadzonej wymiany wpłynęły 163 tytuły (w 2009 r. 967wol.), a w formie darów przekazano 334 tytuły (w 2009 r. 899) czasopism.

W 2010 roku wydatki Biblioteki Głównej na dostęp do źródeł elektronicznych wyniosły 1 430 102,- zł i były mniejsze niż w roku poprzednim (o ponad 2,3 mln. zł) przy zachowaniu podobnego poziomu usług (wyjaśnienie w **pkt. 3** oraz Załącznik nr 8).

3.2. Wydatki na zakup książek i zbiorów specjalnych

W 2010 roku w całym SBI na książki wydano **984 308,- zł** (67% – BG, 33% - pozostałe jednostki SBI), o 58 220,- zł mniej niż w 2010 roku. Trzeba wspomnieć, że pomimo oszczędności, do których są zmuszone wszystkie jednostki PW, Biblioteka Instytutu Telekomunikacji Wydziału EiTI otrzymała z Zakładów Instytutu dotację na zakup książek w wysokości 2 928,- zł. Natomiast w Bibliotece Wydziału Mechatroniki dokonano zakupu książek zagranicznych na kwotę 7 243,- zł w ramach realizacji zadania nr 35 Programu Rozwojowego PW (*Przygotowanie i uruchomienie nowego kierunku dwustopniowych stacjonarnych i niestacjonarnych studiów- Mechatronika*).

Kolejny rok na zakup książek ze swoich budżetów władze Wydziału Chemicznego oraz Szkoły Nauk Technicznych i Społecznych w Płocku przeznaczyły odpowiednio 1 250,- zł i 1 700,-zł.

Na zbiory specjalne (głównie normy) wydano 74 031,- zł (o 26 712,- zł więcej niż w poprzednim roku), w tym 86% całej kwoty stanowiły wydatki Biblioteki Głównej.

Środki przeznaczone na zakup książek na przestrzeni lat 2005-2010 przedstawia Załącznik nr 5.

Z roku na rok maleją wydatki ponoszone na zakup książek polskich, przy czym największy spadek ciągu ostatnich 5 lat odnotowano w roku 2009 – aż o 7 procent w stosunku do roku poprzedniego. W 2010 spadek ten był już mniejszy i wyniósł tylko 1% (w stosunku do roku 2009).

Jak co roku część egzemplarzy najczęściej wypożyczanych podręczników, które uległy zniszczeniu, została wymieniona na nowe. Dodruk tych pozycji, na łączną kwotę 2 171,- zł, zamówiły 2 biblioteki SBI.

Zakupy finansowane z opłat specjalnych (pobieranych od czytelników za nieterminowy zwrot wypożyczonych dokumentów) w 2010 roku znacznie się zmniejszyły: z 2 873 woluminów w 2009 roku (za kwotę 129 145,- zł) do 299 woluminów (za kwotę 12 637,- zł) w roku sprawozdawczym. Świadczy to o wzroście dyscypliny wśród użytkowników.

Zmiany w strukturze zakupów książek polskich na poszczególnych wydziałach na przestrzeni lat 2005-2010 przedstawia Załącznik nr 5A. Średnia kwota wydatków na książki polskie w przeliczeniu na jednego studenta wydziału wyniosła w 2010 roku 16,70,- zł i była mniejsza

niż w roku poprzednim (17,33,- zł). Najwyższe wskaźniki osiągnęły ponownie Biblioteka Wydziału Chemicznego (34,11) oraz Biblioteka Szkoły Biznesu (24,72,- zł).

W ramach kosztów ponoszonych na zakup licencji na dostęp do baz danych – w 2010 roku 1 426 216,- zł - zapewniono dostęp do 89 149 tytułów książek elektronicznych. Na własność zakupiono 10 e-książek (3 887,- zł), a ponadto kolejny rok udostępniano tytuły z zakupionej w 2008 r. kolekcji wydanej przez Elsevier (kolekcja SD Math i SD Chem) [Załącznik nr 8].

3.3. Inne wydatki

Wysokość wydatków poniesionych przez biblioteki SBI (na zbiory, oprogramowanie, środki trwałe i przedmioty nietrwałe) przedstawia Załącznik nr 6.

Na szczególną uwagę zasługują poniesione przez władze 2 wydziałów nakłady na adaptację i wyposażenie nowych pomieszczeń dla bibliotek. Prace remontowo-adaptacyjne na Wydziale MEiL rozpoczęły się we wrześniu 2010 roku i trwały 4 miesiące. Całość prac kosztowała 1 700 000,-zł. Do nowych pomieszczeń wprowadzono się (przeniesiono i ustawiono zbiory) na przełomie 2010/2011.

Po dokonanych w 2009 roku remoncie i adaptacji pomieszczenia Biblioteki Wydziału EiTI na początku roku sprawozdawczego wyposażono je w regały biblioteczne, meble biurowe i sprzęt komputerowy. Wydatki poniesione na zakup sprzętu komputerowego i reprograficznego wyniosły w roku sprawozdawczym 23 401,- zł.

W Bibliotece Głównej koszty remontów i wyposażenia pomieszczeń pracowniczych w 2010 roku wyniosły 93 555,-zł. W ramach modernizacji sprzętu komputerowego zakupiono 18 zestawów komputerowych, drukarki oraz sprzęt sieciowy na łączną kwotę 145 545,- zł. Ponadto przeprowadzono modernizację Filii BG Biblioteki Terenu Południowego, wykonując remont (malowanie, wymiana wykładziny podłogowej) oraz wyposażając pomieszczenie w nowe krzesła, podwieszany ekran i projektor multimedialny (modernizację finansowano częściowo ze środków **Funduszu Modernizacji i Rozwoju Uczelni**, skąd otrzymano 10 000,- zł).

W Bibliotece Wydziału Inżynierii Środowiska przeprowadzono remont pomieszczeń sanitarnych (15 000,-) oraz zakupiono meble do jednego z pomieszczeń (14 800,- zł). Zaplanowano też dalszą modernizację pomieszczeń i wyposażenie ich w regały jezdne.

Biblioteki SBI (z wyłączeniem BG) poniosły w 2010 roku wydatki na funkcjonowanie bibliotek łącznie w wysokości 1 770 282,34 zł, w tym na:

- remonty (2 biblioteki)	1 701 500,00 zł
- oprogramowanie (3 biblioteki)	5 002,00 zł
- sprzęt komputerowy (2 biblioteki)	24 963,00 zł
- sprzęt reprograficzny (1 biblioteka)	1 438,00 zł
- zakup mebli i regałów (2 biblioteki)	17 149,00 zł
- oprawa i konserwacja zbiorów (2 biblioteki)	3 868,34 zł
- szkolenia	1 560,00 zł
- materiały biurowe (4 biblioteki)	1 140,00 zł
- usługi (1 biblioteka)	340,00 zł

W ramach podnoszenia kwalifikacji bibliotekarze Biblioteki Głównej uczestniczyli w szkoleniach i warsztatach. Zorganizowano także wyjazd studyjny do kilku bibliotek w Polsce. Łączne koszty tych przedsięwzięć związanych z podnoszeniem kwalifikacji to 9 327,-zł. Udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach i seminariach to bardzo dobra okazja do zdobywania doświadczeń i uczenia się od innych. W 2010 roku na ten cel wydatkowano 106 642,-zł.

4. ZBIORY

Stan zbiorów we wszystkich bibliotekach SBI w 2010 roku przedstawia Załącznik nr 7.

Zbiory biblioteczne w SBI w 2010 roku liczyły łącznie **1 527 227** jednostek inwentarzowych, i jest to o 24 310 jednostek mniej w stosunku do roku poprzedniego. W dalszym ciągu prowadzone są bowiem prace porządkowe obejmujące wykreślanie ze zbiorów dokumentów zagubionych lub niemożliwych do odzyskania w ciągu 10 ostatnich lat. Kontynuowana jest także selekcja nieaktualnych podręczników i skryptów oraz przestarzałych norm. Ponadto w 2010 roku zlikwidowano zbiory 3 bibliotek: 2 instytutowych na wydziale Inżynierii Produkcji oraz Biblioteki DS. Riviera.

W SBI wycofano łącznie 41 889 (BG – 22 152) woluminów książek, 4 028 (BG – 246) woluminy czasopism oraz 6 021 (BG – 1593) jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych.

W zasobach bibliotek SBI przybyło łącznie 20 801 (BG – 16 498) woluminów książek, 3 047 (BG – 2 384) woluminów czasopism oraz 6 962 (BG – 3 327) jednostek

inwentarzowych zbiorów specjalnych. Wpływy książek i czasopism były w 2010 r. mniejsze niż liczba pozycji usuniętych w wyniku prac porządkowych, stąd bilans wykazuje ogólny spadek liczby zbiorów.

4.1. Czasopisma drukowane i elektroniczne

W 2010 roku w bibliotekach SBI prenumerowano łącznie 944 tytuły czasopism drukowanych, w tym 207 zagranicznych. Z wymiany pochodziły 163 tytuły (32 zagraniczne), a z darów 334 tytuły (69 zagranicznych). Łącznie dostępnych było 1 457 tytułów czasopism bieżących. Prenumerata czasopism spadła o 121 tytułów (w tym 29 zagranicznych). Zmniejszyła się także wymiana z partnerami krajowymi i zagranicznymi oraz wpływ czasopism z darów.

W 2010 roku zapewniono dostęp do **5 468** tytułów czasopism elektronicznych oferowanych bezpośrednio na platformach 11 wydawców oraz do 17 baz tzw. agregatorów, którzy udostępniają e-czasopisma pełnotekstowe różnych wydawców (w przypadku platform-agregatorów, w związku z dużą duplikacją tytułów zrezygnowano z liczenia poszczególnych tytułów i potraktowano bazę jako całość)³. Użytkownicy mogli korzystać z 18 licencjonowanych baz bibliograficzno-abstraktowych oraz 1 bazy faktograficznej. Pełna lista dostępnych poprzez stronę domową BG PW tytułów czasopism elektronicznych znajduje się w zakładce E-źródła – „Lista tytułów e-źródeł” (adres <http://www.bg.pw.edu.pl/ezrodla.html>).

4.2. Książki drukowane i elektroniczne

W 2010 roku w bibliotekach SBI przybyło łącznie **20 801** książek, w tym 2 319 woluminów książek zagranicznych. Wśród tytułów zagranicznych zakupiono o 8 % woluminów mniej, zaś krajowych kupiono więcej o 3 %. Łączny wpływ był niższy o 189 jednostek. Z innych

³ Przedstawione dane, różnią się zasadniczo od prezentowanych w 2009 r. i latach wcześniejszych, mimo, że faktyczne zmiany nie są duże. Odmiennosc danych jest przede wszystkim efektem zmiany metody liczenia. W styczniu 2011 r. na wniosek Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich oraz Zespołu ds. Standardów dla Bibliotek Naukowych powołany został zespół roboczy ds. deduplikacji e-czasopism i baz danych dostarczanych w pakietach. Celem prac zespołu jest wypracowanie modelu obliczania liczby prenumerowanych przez poszczególne instytucje czasopism elektronicznych, który przy sporządzaniu statystyk eliminowałby wielokrotne liczenie tych samych tytułów czasopism występujących w różnych serwisach. Pierwsze prace pozwoliły na ustalenie pewnych zasad przyjętych na potrzeby rankingu szkół wyższych przeprowadzanego co rok przez „Perspektywy”. Te same zasady zastosowano przygotowując tegoroczne sprawozdanie.

źródeł otrzymano: 552 książki z wymiany (w tym 171 zagranicznych) oraz 3 646 z darów (w tym 523 tytuły zagraniczne). Natomiast za dokumenty zagubione pozyskano 407 książek.

W końcu 2010 roku Biblioteka Główna udostępniała 564 tytuły książek elektronicznych zakupionych na własność oraz 64 podręczniki przygotowane na potrzeby Ośrodka Kształcenia na Odległość OKNO (bez zmian w stosunku do roku 2009).

Zbiór e-książek dostępnych w ramach licencji liczył **89 149** tytułów, dostępnych z serwisów wydawców (najliczniejsze to Ebrary, IEEE/IEE Electronic Library oraz Springer Link). Znaczący wzrost liczby e-książek w stosunku do roku ubiegłego jest efektem dostępu do takich kolekcji jak Ebrary; ponadto miała na niego zmiana metod liczenia (np. materiały konferencyjne z bazy IEEE/IEE Electronic Library są traktowane jak monografie).

Lista dostępnych tytułów książek elektronicznych znajduje się na stronie domowej BG PW, w zakładce E-źródła – „Lista tytułów e-źródeł” (adres <http://www.bg.pw.edu.pl/ezrodla.html>).

Na koniec 2010 roku w Centralnym Katalogu Bibliotek PW było zarejestrowanych **177 160** rekordów opisów bibliograficznych (w tym **165 536** tytułów książek i **9 759** opisów czasopism) dla **723 881** egzemplarzy. W ramach współpracy z Narodowym Centralnym Katalogiem NUKAT bibliotekarze SBI skatalogowali 1592 (2009 - 1 213) rekordów bibliograficznych oraz opracowali 893 (2009 – 851) rekordy Kartoteki Haseł Wzorcowych. W roku 2010 przystąpiono do sukcesywnego wprowadzania opisów katalogowych czasopism do centralnego katalogu NUKAT, w związku z uzyskaniem odpowiednich kwalifikacji przez dwie osoby z Oddziału Czasopism BG PW (więcej zob. cz. **7.1**).

4.3. Zbiory specjalne

Zbiory **Narodowego Zasobu Bibliotecznego** (NZB) wzbogaciły się o 592 druki zwarte oraz 3 stare druki, przeniesione z kolekcji IGPIM, i na koniec 2010 roku liczyły 4 842 dokumenty.

Kolekcje starych druków znajdują się w 2 bibliotekach SBI: w Bibliotece Główniej przechowywane są 124 woluminy (przybyły 3), natomiast zbiór Biblioteki Wydziału Architektury liczy 120 woluminów. W BG PW na bieżąco prowadzona jest kontrola warunków klimatycznych w magazynie. Część księgozbioru została poddana dezynfekcji, a 13 dokumentów przekazano do naprawy w pracowni introligatorskiej.

Prowadzono dalsze prace nad przeniesieniem księgozbioru przejętego z Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa do zasobów NZB. Z Inwentarzy IGPM wykreślono 407 egzemplarzy.

Utworzona w poprzednim roku z opisów ikonograficznej kolekcji IGPM **baza fotografii FOTO** była systematycznie uzupełniana o elementy opisu poszczególnych egzemplarzy.

Biblioteka Cyfrowa PW (BC PW) to biblioteka zasobów cyfrowych, w której gromadzone są materiały edukacyjne oraz dokumenty twórczości naukowej pracowników Politechniki Warszawskiej. Tworzone są także własne kolekcje o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym. Dzięki uczestnictwu BC PW w Federacji Bibliotek Cyfrowych w Polsce zasoby są widoczne w europejskiej bibliotece cyfrowej — **Europeana**. Za pośrednictwem BC PW można przeszukiwać e-zasoby innych bibliotek cyfrowych w Polsce.

Bibliotece Cyfrowej PW przybyło w 2010 roku 759 obiektów (o 464 więcej niż w 2009 roku) i w grudniu jej zasoby liczyły 1 935 dokumentów. Zbiory są prezentowane w 10 kolekcjach. W kolekcji Doktoraty (utworzonej w roku sprawozdawczym) na koniec 2010 roku było 11 rozpraw doktorskich, które umieszczone w BC PW są upowszechniane na forum międzynarodowego portalu prac doktorskich i habilitacyjnych DART-Europe. Są w nim rejestrowane automatycznie za pośrednictwem Federacji Bibliotek Cyfrowych. Umieszczenie rozpraw doktorskich w otwartym Internecie sprawia, że zyskują one większą liczbę użytkowników. Przykładowo jedna z pierwszych prac zamieszczonych w BC PW w czerwcu 2010 roku do końca grudnia miała ponad 1 000 „odwiedzin” wersji elektronicznej i żadnego wypożyczenia (udostępnienia) wersji drukowanej pracy w tym czasie.

W kolekcji „Historia informatyki Polskiej” umieszczono pełnotekstową bibliografię profesora Zdzisław Pawlaka pioniera polskiej informatyki. Znalazło się w niej ponad 300 książek, artykułów naukowych, referatów i fragmentów autorstwa prof. Pawlaka oraz poświęcone mu wspomnienia.

Kolekcja „Ikonografia” wzbogaciła się o 50 plansz zdigitalizowanych na potrzeby organizowanych przez BG wystaw (patrz. pkt. 7.4). Podstawowymi elementami tych plansz były fotografie ze zbiorów BG z kolekcji IGPM.

Normy gromadzone są w 17 bibliotekach SBI. Zbiór norm na koniec roku sprawozdawczego liczył 117 563 jednostki (2009 - 118 356). Zakupiono 843 normy, ale w 3 bibliotekach przeprowadzono selekcję: w Bibliotece Głównej wykreślono 863 jednostki a w Bibliotece Instytutu Dróg i Mostów (IL) selekcji poddano 207 norm. Z powodu likwidacji Biblioteki

Instytutu Technik Wytwarzania wykreślono z inwentarzy 566 norm (kolekcję przejęła Filia BG Biblioteka Terenu Południowego).

Biblioteka Główna od kilku lat gromadzi **aprobaty techniczne**. Na koniec 2010 roku zbiór liczył 4 071 jednostek, w tym 3741 Aprobatach Technicznych ITB (przybyło 353), 159 Rekomendacji Technicznych ITB (przybyło 34) oraz 144 Europejskich Aprobatach Technicznych ETA (przybyło 28), a także 27 Wytycznych do Europejskich Aprobatach Technicznych.

Zbiór **prac dyplomowych** w bibliotekach SBI liczył w 2010 roku 45 237, w tym 9 459 prac doktorskich, 27 723 magisterskich oraz 8 055 prac inżynierskich/licencjackich. Łącznie przybyły 2 983 egzemplarze prac ze wszystkich wymienionych wyżej kategorii.

W 2010 roku w tworzeniu bazy prac dyplomowych (licencjackich, inżynierskich i magisterskich) współpracowało 9 bibliotek SBI:

Biblioteka Wydziału MEiL (MEL)

Biblioteka Instytutu Elektrotechniki Teoretycznej i Systemów Informacyjno-Pomiarowych (ETSIP) - Wydział Elektryczny

Biblioteka Wydziału Inżynierii Materiałowej (IM)

Biblioteka Instytutu Informatyki (ENII) - Wydział EiTI

Biblioteka Instytutu Telekomunikacji (ENIT) - Wydział EiTI

Biblioteka Instytutu Systemów Elektronicznych (ENSE) - Wydział EiTI

Biblioteka Wydziału Samochodów i Maszyn Roboczych (SIMR)

Biblioteka Wydziału Inżynierii Lądowej (IL)

Biblioteka Instytutu Dróg i Mostów (IDiM) – Wydział IL

Zarejestrowano 1 938 nowych prac i na koniec roku sprawozdawczego baza liczyła **10 090** opisów bibliograficznych

5. USŁUGI INFORMACYJNE i ORGANIZACJA SZKOLEŃ

W 2010 roku, oprócz udzielania bieżących informacji katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych, zrealizowano 113 zestawień tematycznych na kwotę 8 581,- zł na zamówienie instytucji naukowych spoza Uczelni oraz 43 zestawienia na rzecz jednostek organizacyjnych PW (nieodpłatnie).

Dokonano analizy cytowań literatury naukowej łącznie dla ponad 34 tys. autorów. Część wyszukiwań na podstawie bazy Scopus związana była z parametryzacją Uczelni i wykonana na zlecenie Biura ds. Promocji i Informacji PW. Przeprowadzono analizy dla pracowników i doktorantów wszystkich wydziałów PW za lata 2005-2009. Natomiast na podstawie Web of Science, również dla wszystkich wydziałów PW, przygotowano listy cytowań (za lata 2005-2009) na potrzeby corocznie składanej Ankiety Jednostki. Ponadto na zlecenie 3 wydziałów (MEiL, IL, IM) wykonano analizę cytowań za lata 2008-2010 w związku z kontrolą NIK przeprowadzaną w Uczelni.

W celu zapewnienia właściwej obsługi informacyjnej użytkowników w BG PW tworzone lub współtworzone są następujące bazy danych:

BIBLIO – baza publikacji pracowników PW – na koniec 2010 roku zawierała 36 134 rekordów, w roku sprawozdawczym wprowadzono 2 680 nowych, a zaktualizowano 1 502 rekordów;

DOKTO — baza prac doktorskich i habilitacyjnych — na koniec roku sprawozdawczego baza liczyła 2 068 rekordów, w 2010 r. uzupełniono ją o 296 rekordy i abstrakty w języku polskim;

BazTech — baza danych o zawartości polskich czasopism technicznych, współtworzona jest z innymi bibliotekami naukowymi. W 2010 roku pracownicy BG wprowadzili do bazy 362 rekordy pełne i 659 niepełne (część prac była wykonana w ramach dofinansowania pozyskanego ze SPUB-WBN). W 2010 roku nie był aktualizowany, ze względu na brak środków, portal **BazTOL** współtworzony przez ten sam zespół;

SYMPONET — baza materiałów konferencyjnych znajdujących się w bibliotekach polskich, tworzona wspólnie z 14 bibliotekami naukowymi w kraju – 48 151 rekordów. W 2010 roku wprowadzono do bazy 2 337 opisów, w tym 404 z zasobów BG PW;

FOTO – baza obejmująca kolekcję ponad 36 tys. fotografii przejętych z Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa; w 2010 roku 1 600 opisów zostało uzupełnionych o niezbędne elementy: cenę, nr akcesji, sygnaturę.

Prowadzono bieżącą działalność informacyjną, w tym wielokrotnie aktualizowano stronę domową (wersję polsko- i anglojęzyczną), opracowywano ulotki i materiały informacyjne

(np. we wrześniu dla nowo przyjętych studentów przygotowano ok. 55 000 stron ulotek), a także udzielano bieżącej informacji katalogowej, bibliograficznej i faktograficznej.

W Filii BG Bibliotece Wydziału Chemicznego rozpoczęto sukcesywne opracowanie bibliografii piśmiennictwa autorstwa wybitnych profesorów Wydziału. Planowane jest udostępnienie pełnych tekstów publikacji zarejestrowanych w bibliografiach w BC PW. W końcu 2010 roku przystąpiono do ostatecznej redakcji bibliografii publikacji Prof. Tadeusza Urbańskiego oraz Prof. Ludwika Szperla.

Na potrzeby wszystkich jednostek SBI opracowano w 2010 roku strategię rozwoju informacji chemicznej w PW. Strategia obejmuje przygotowanie cyklu działań zmierzających do upowszechniania zasobów informacji chemicznej dostępnych na PW oraz szkoleń z zakresu stosowania narzędzi oferowanych przez systemy i platformy udostępniania zasobów. Strategia zakłada przygotowanie materiałów informacyjnych oraz szkoleń opracowanych wg jednolitej metody, ale realizowanych z uwzględnieniem specyfiki i specjalizacji jednostki zamawiającej. Strategia była przygotowana i jest wdrażana przez pracowników OIN, Filii BG Biblioteki Wydziału Chemicznego oraz Filii BG Biblioteki Szkoły Nauk Technicznych i Społecznych w Płocku.

5.1 Szkolenia

W ramach przysposobienia bibliotecznego dla studentów I roku w 2010 roku przeszkolono łącznie 6 617 osób. Pracownicy BG przeszkolili 3 840 studentów (256 godzin), a bibliotekarze 9 bibliotek SBI łącznie 2 777 osób (206 godzin). Wszystkie zajęcia były realizowane z wykorzystaniem materiałów informacyjnych opracowanych w OIN BG.

Specjalistyczne szkolenia z zakresu informacji naukowej realizowane przez pracowników BG objęły 621 dyplomantów (62 godziny) i 410 doktorantów (24 godziny). Program szkoleń obejmował: bibliograficzne źródła informacji, biblioteczne zasoby informacyjne, posługiwanie się programem do zarządzania bibliografią załącznikową RefWorks, dziedzinowe przeglądy baz danych, strategię wyszukiwania informacji.

Dla 120 uczestników Studiów Podyplomowych Bibliotekoznawstwa UW przygotowano prezentację na temat zadań, struktury i zasad funkcjonowania SBI PW oraz o dostępnych źródłach elektronicznych i narzędziach wyszukiwawczych. Praktyki zawodowe w BG odbyło 2 studentów IINiSB UW (36 godzin).

Kolejny rok w Bibliotece Głównej PW szkolili się bibliotekarze ze Lwowa. W 2010 roku w ciągu 5 dni przedstawiono im zagadnienia związane z organizacją BG, realizowanymi zadaniami oraz wykorzystaniem zintegrowanego systemu bibliotecznego ALEPH w pracy biblioteki. W Bibliotece Głównej przebywała także grupa bibliotekarzy z Lund. Przedstawiono im prezentacje na temat struktury i działalności SBI PW, funkcjonowania BG PW oraz zasobów elektronicznych PW.

Dla 5 osób ubiegających się o awans przeprowadzono w BG praktyki zawodowe (252 godziny).

6. UDOŚTĘPNIANIE

W 2010 roku w bibliotekach SBI PW było zarejestrowanych łącznie 47 642⁴ użytkowników, w tym 23 142 aktywnie korzystających zarejestrowanych w systemie ALEPH. Stale wzrasta liczba użytkowników aktywnych i jest to rezultat możliwości korzystania z licencjonowanych zasobów elektronicznych po aktywacji konta bibliotecznego.

Udostępnianie zbiorów tradycyjnych w czytelniach i na zewnątrz w latach 2005-2010 przedstawia Załącznik nr 9.

Systematycznie maleje udostępnianie zbiorów drukowanych we wszystkich bibliotekach SBI. W 2010 roku było ogółem o 21 124 udostępnień mniej. Kolejny rok zaobserwowano natomiast wzrost odwiedzin w czytelniach Biblioteki Głównej: o 20% wzrosło zainteresowanie korzystaniem w czytelniach z książek, a o 10% wzrosło wykorzystanie czasopism.

6.1 Wykorzystanie zbiorów elektronicznych

Wzrost zainteresowania zasobami elektronicznymi obserwowany z roku na rok odzwierciedlają dane ogólne przedstawione w Załączniku nr 10. Łączny czas dostępu do tych zbiorów wyniósł w 2010 roku blisko 28 tys. godzin (2009 - 21 124 godziny). Przeprowadzono **169 677** sesji (2009 - 161 095) i pobrano **489,4 GB** (525 468 797 642 bajtów) treści – 55% więcej niż w poprzednim roku.

⁴ Wysoka ogólna liczba użytkowników jest wynikiem dublowania ich ewidencji w Bibliotece Głównej i bibliotekach na poszczególnych wydziałach, o ile prowadzona tam jest obsługa wypożyczeń poza zintegrowanym systemem bibliotecznym.

Liczba sesji przeprowadzonych z terenu PW w 2010 roku spadła⁵, wzrosła natomiast liczba połączeń spoza terenu PW i wyniosła 95 526 (o 11 215 więcej niż w roku poprzednim). Z zasobów elektronicznych z obszaru Uczelni najczęściej korzystali przedstawiciele Wydziału Chemicznego. Z komputerów znajdujących się poza domeną PW najczęściej korzystali studenci. Zaobserwowano duży wzrost połączeń realizowanych przez pracowników naukowych, z 14 616 w 2009 roku do 20 402 w roku sprawozdawczym. Znaczącą grupą korzystającą w ten sposób z licencjonowanych zbiorów cyfrowych są także dyplomanci i doktoranci.

Szczegółowa statystyka udostępniania zasobów cyfrowych została przedstawiona w Załącznikach nr 11-15.

6.2. Inne usługi

Wypożyczenia międzybiblioteczne to wciąż ważny sposób zapewnienia użytkownikom dostępu do dokumentów. Na zamówienie pracowników, doktorantów i studentów PW w 2010 roku sprowadzono z innych bibliotek 854 książki (BG – 562), 86 zeszytów czasopism i 1 055 kopii reprograficznych (1 960 stron) artykułów. Zamawiano również kopie cyfrowe potrzebnych dokumentów – w ciągu roku sprawozdawczego otrzymano 129 plików. Na zamówienia zewnętrzne z własnych zbiorów udostępniono: 778 książek (BG – 544), 75 zeszytów czasopism oraz 4 568 (BG – 4 472) stron odbitek reprograficznych. Wysłano także 208 plików cyfrowych.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że 2010 rok był praktycznie pierwszym, w którym w pełni funkcjonował moduł **Wypożyczeń Międzybibliotecznych** dostępny w zintegrowanym systemie bibliotecznym ALEPH. Pozwoliło to na uproszczenie trybu zamawiania i kontroli zwrotu wypożyczanych prac oraz łatwe generowanie statystyk. Inicjatywa ta zasługuje na szczególne uznanie, gdyż ze względów technicznych pełną implementację modułu zrealizowano tylko w nielicznych bibliotekach polskich.

We wszystkich bibliotekach SBI wykonano 138 199 stron **odbitek reprograficznych** (BG – 119 160), w tym 53% dla użytkowników indywidualnych. Pracownia digitalizacji Biblioteki Głównej wykonała **45 857** stron **kopii cyfrowych**, z tego 42 765 na potrzeby BC PW. W tym

⁵ Tak drastyczna zmiana danych mogła też być, nie tyle spadku zainteresowania korzystaniem z baz licencjonowanych z terenu BG, ile technicznymi problemami, jakie wystąpiły w pod koniec 2010 roku z systemem HAN. Zakłócenia te mogły spowodować utratę części danych.

samym okresie na bezpłatnym, samoobsługowym skanerze dostępnym w Czytelni Czasopism BG czytelnicy wykonali **348 441** kopii.

7. WYDARZENIA

Bieżące informacje o sprawach ważnych dla systemu biblioteczno-informacyjnego PW były zamieszczane w biuletynie *Informacje Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej* (5 zeszytów w 2010 roku, pełne teksty na stronie domowej) oraz na bieżąco w aktualnościach na stronie domowej. Kilka z podanych tam faktów warto szczególnie podkreślić i skomentować.

7.1 Zintegrowany system biblioteczny

Katalog Centralny PW systematycznie wzbogacany jest o zasoby kolejnych bibliotek. W 2009 roku tworzyły go łącznie 22 jednostki (o jedną mniej w stosunku do roku 2009 ze względu na likwidację Filii BG PW Biblioteki GiK). Lista bibliotek aktualnie współtworzących Katalog Centralny PW znajduje się na stronie Katalogu w zakładce „Bazy”.

Katalogowanie zbiorów prowadzone jest we współpracy z Narodowym Uniwersalnym Katalogiem Centralnym, co pozwala na zachowanie spójności z katalogami innych polskich bibliotek naukowych i sprzyja utrzymaniu wysokich standardów opracowania. Współpraca ta wymaga stałego podnoszenia kwalifikacji przez pracowników SBI, w tym uczestnictwa w szkoleniach i seminariach organizowanych przez NUKAT. Od początku nawiązania współpracy biblioteki PW wprowadziły do NUKAT ponad **8 800** opisów bibliograficznych wydawnictw (w tym 12 opisów tytułów czasopism) oraz ponad **6 000** haseł do wspólnie prowadzonych kartotek haseł wzorcowych. Dzięki współpracy z NUKAT skopiowano do centralnego katalogu bibliotek PW prawie **36 000** opisów bibliograficznych, w tym 680 opisów czasopism.

W 2010 roku po raz pierwszy wykorzystano do skatalogowania ok. 500 tytułów książek elektronicznych Elsevier metodę importowania opisów ze światowego katalogu OCLC. Pozyskane rekordy, po weryfikacji i ich dostosowaniu do obowiązujących w Polsce zasad, zostały włączone do Centralnego Katalogu Bibliotek PW. Opis ma bezpośredni link do pełnego tekstu. Zastosowanie metody importowania opisów wymagało współpracy osób

z kilku Oddziałów BG i opracowania nowych zasad postępowania z opracowaniem książek elektronicznych.

W Centralnym Katalogu Bibliotek PW kontynuowano prace nad aktualizacją układu działowego, stosowanego do ustawiania zbiorów w wolnym dostępie i czytelnich. Celem zmiany jest aktualizacja klasyfikacji oraz dostosowanie jej do potrzeb bibliotek specjalistycznych PW, gromadzących piśmiennictwo z określonej dziedziny, ale także takie uporządkowanie zbiorów w wolnym dostępie, aby tworzyły one „klastry dziedzinowe” zapewniające użytkownikom łatwy dostęp do piśmiennictwa z szeroko rozumianych grup dziedzin.

Prace obejmują przygotowanie nowego schematu klasyfikacji oraz powiązanie trzech odrębnych systemów opracowania rzeczowego stosowanych w Centralnym Katalogu Bibliotek PW. Powstające w trakcie procesu reklasyfikacji tablice pomocnicze wskazują powiązania pomiędzy hasłami UKD, działową klasyfikacją lokalną oraz słowami kluczowymi. Stanowią materiał pomocniczy dla pracowników bibliotek opracowujących rzeczowo zbiory, a po ich skompletowaniu mogą być wykorzystywane przez użytkowników dla efektywnego wyszukiwania publikacji w katalogu.

W roku 2010 zakończono prace nad zmianami **F — Nauki o ziemi. Nauki biologiczne. Rolnictwo** (wcześniej w 2009 zaktualizowano strukturę działu **E — Chemia**). Zapoczątkowano prace nad zmianami w działach **H — Technologia Maszyn. Techniki wytwarzania** oraz **R — Inżynieria Materiałowa. Materiałoznawstwo**). Łącznie w wyniku modyfikacji struktury działów reklasyfikacji w 2010 roku poddano ponad 16 000 tytułów (to jest ok. 24 000 egz.).

Na podkreślenie zasługuje fakt, że prace przy tworzeniu nowego schematu układu działowego i reklasyfikacji prowadzone są we współpracy kilku jednostek BG z udziałem pracowników innych bibliotek PW.

7.2. Projekt: Bibliotekarze dziedzinowi

W Bibliotece Głównej od marca 2010 roku przystąpiono do realizacji projektu **Bibliotekarz dziedzinowy**, którego celem jest lepsze przygotowanie grupy pracowników BG do pracy ukierunkowanej na obsługę użytkowników zainteresowanych konkretną dziedziną wiedzy. Jest to odmienne podejście do stosowanego tradycyjnie w dużych bibliotekach podziału zadań wynikającego z przebiegu procesów bibliotecznych. Projekt przewiduje systematyczne

podnoszenie kwalifikacji grupy pracowników BG w zakresie gromadzenia, opracowania i informacji dziedzinowej w takim stopniu, jaki jest dla nich niezbędny, aby mogli samodzielnie i efektywnie pracować na rzecz wybranej dziedziny wiedzy, z uwzględnieniem wszystkich obszarów działania biblioteki. Zadania bibliotekarzy dziedzinowych będą realizowane w ścisłej współpracy z bibliotekami SBI oraz wszystkimi jednostkami BG, a także z pracownikami, doktorantami i studentami PW. Dla realizacji tak postawionego celu pracownicy Ci powinni posiadać: dobrą orientację w zakresie polityki gromadzenia zbiorów, zasad ich opracowania (szczególnie rzeczowego), a także wiedzę o źródłach informacji i źródłach piśmiennictwa naukowego przydanych dla konkretnych dziedzin.

Projekt przewiduje udział kandydatów na bibliotekarzy dziedzinowych w wykładach prezentujących kierunki i zasady działania bibliotek specjalistycznych, omawiających stosowane metody i warsztat pracy specjalistów realizujących różne zadania. Łącznie przeprowadzono w 2010 roku 18 godzin szkoleń. Uczestnicy projektu mieli możliwość odbywania praktyki w różnych oddziałach, jak również wykonywali samodzielną pracę, której celem było zaprezentowanie zdobytych w toku szkolenia kwalifikacji. Praktycznym testem pozwalającym na wykazanie się zdobytymi kwalifikacjami było przystąpienie tych osób do prac realizowanych w ramach projektu PASSIM, a dotyczących oceny źródeł internetowych [stron domowych] w zakresie wybranej specjalizacji.

Stworzenie warunków dla realizacji projektu wymagało zaangażowania merytorycznego wielu pracowników BG, a całość poprzedziło wiele dyskusji nad programem i celowością wdrożenia projektu. Na koniec 2010 roku w projekcie uczestniczyło ok. 15 osób, które deklarowały gotowość do udziału w szkoleniach oraz realizacji powierzonych im zadań bibliotekarza dziedzinowego. Projekt będzie kontynuowany w 2011 roku zarówno poprzez dalsze wykłady i szkolenia, jak i kontynuowanie praktyk i staży.

7.3. Współpraca pomiędzy jednostkami SBI PW

Współpraca merytoryczna pomiędzy wszystkimi jednostkami SBI PW jest podstawą świadczenia usług bibliotecznych na wysokim poziomie. Dlatego tak cenne są wszystkie te inicjatywy, które realizowane są wspólnie przynajmniej przez kilka bibliotek PW.

Biblioteki SBI gromadząc zbiory biblioteczne uwzględniają przede wszystkim potrzeby swoich użytkowników. Jednak zarówno warunki finansowe, jak i lokalowe, a także stwarzane przez BG warunki współdziałania sprawiają, że polityka gromadzenia zbiorów

poszczególnych jednostek jest coraz częściej realizowana we współpracy z innymi bibliotekami PW. Platformą oferującą szczególnie sprzyjające warunki dla współpracy są organizowane przez biblioteki wystawy książek oferowane przez wystawców z możliwością przejrzenia oferowanych nowości na miejscu i bezpośredniego zakupu. Wystawy organizowane są kolejno przez różne biblioteki, a pozostałe jednostki SBI są zapraszane do przeglądania oferowanych wydawnictw. W 2010 roku zaprezentowano najnowsze piśmiennictwo naukowe na wystawach książek zagranicznych organizowanych kolejno:

- a) kwiecień — Biblioteka Wydziału MEiL – duże zainteresowanie pracowników naukowych zaowocowało dużymi zakupami indywidualnymi oraz do bibliotek instytutowych;
- b) czerwiec – Biblioteka Wydziału Inżynierii Środowiska – razem z BG i ABE;
- c) czerwiec — Biblioteka Instytutu Elektrotechniki Teoretycznej i Systemów Informacyjno-Pomiarowych (ETSIP) - Wydział Elektryczny – razem z BG i IPS;
- d) październik — Biblioteka Wydziału Inżynierii Chemicznej i Procesowej – razem z BG i ABE;
- e) listopad — Biblioteka Wydziału Inżynierii Lądowej;
- f) listopad — Biblioteka Główna.

Inne formy współpracy jednostek SBI omówiono odpowiednio: w części 7.1 — zadania realizowane wspólnie przez jednostki współtworzące centralny katalog bibliotek PW, a w części 7.5 wskazano podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników SBI.

Ważnym elementem integrującym biblioteki SBI jest funkcjonowanie zespołów działających w ramach uczelnianego *systemu zarządzania jakością administracji*. Zespoły składające się z pracowników różnych jednostek SBI wspólnie opracowują procedury działania oraz dokumenty, których celem jest standaryzacja funkcjonowania SBI i zasad działania jej pracowników. W 2010 roku prowadzono m.in. prace nad procedurą rejestracji zbiorów, zakończono prace nad procedurą selekcji zbiorów bibliotecznych, a w sposób znaczący zaawansowano prace nad jednolitym zakresem obowiązków kierownika i pracowników filii i biblioteki specjalistycznej w PW. Pracownicy SBI uczestniczą także w pracach zespołów przygotowujących procedury z zakresu ewidencji czasu pracy czy też zasad dostępu do pomieszczeń w Gmachu Głównym. Doświadczenia pozyskane w tej pracy są podstawą do przygotowania planowanej na 2011 roku oceny funkcjonowania SBI.

7.4 Promocja zbiorów i usług

Poprawie i poszerzeniu kanałów komunikacji z czytelnikami służyło szereg podejmowanych przez BG inicjatyw. Oprócz bieżącej aktualizacji stron domowych (wersja angielska i polska), przesyłanych bezpośrednio do pracowników naukowo-dydaktycznych PW komunikatów, ważnym nowym kanałem informacyjnym jest zarejestrowanie konta BG PW w Facebook (styczeń 2011 – ponad 300 sympatyków) i informowanie za jego pośrednictwem o bibliotece. Kontynuowano publikowanie Blogu Biblioteki PW (bgpw.blog.pl), informującego o różnych wydarzeniach w szeroko rozumianym świecie książki, a także o codziennych sprawach dotyczących bibliotek i nowych technologii. Blog jest linkowany w innych serwisach czy blogach o tematyce bibliotekarskiej, np. bibliotekarz.com, ebib.info. Według raportu sporządzonego przy użyciu Goggle Analytics w 2010 roku blog był odwiedzany 7 139 razy.

Pracownicy Biblioteki Głównej przygotowali i zaprezentowali w roku 2010 dwie wystawy plakatowe. W kwietniu można było oglądać wystawę „**Warszawa Zapomniana**”. Ekspozycja prezentowana była w dwóch przestrzeniach na terenie Uczelni: 30 dużych plansz w przestrzeni otwartej, na ogrodzeniu wzdłuż ulicy Noakowskiego, natomiast w Gmachu Głównym były prezentowane 23 plansze. O wystawie, która cieszyła się dużym zainteresowaniem, informowały 2 stacje radiowe - Radio Planeta i Radio dla Ciebie, które w ramach Warszawskiego Kwadransa nadało poświęconą nam audycję. W grudniu ta sama wystawa była przez 2 tygodnie prezentowana na Pradze w Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi nr 143.

Z okazji Dnia Politechniki przygotowano wystawę plakatową „**Powstanie - Rozbudowa - Odbudowa. Historia Politechniki w 3 aktach**”. Zamierzeniem autorów było pokazanie historii Uczelni w kontekście jej założeń urbanistycznych i architektonicznych na tle losów kraju i miasta. Ekspozycję tworzyły plansze kompozycyjne, na których z wykorzystaniem „osi czasu” przedstawiono w 3 cyklach jej dzieje – od decyzji o budowie, poprzez rozbudowę do powojennego czasu odbudowy. Uzupełnieniem części ekspozycyjnej był folder składający się z 10 pocztówek prezentujących projekty pierwszych gmachów powstającej Uczelni.

Wystawa prezentowana była społeczności uczelnianej w 3 cyklach. 15 listopada uświetniła uroczystości w Sali Senatu. Od 16 listopada do 3 stycznia była prezentowana w Dużej Auli Gmachu Głównego, a następnie kolejno na Wydziale Architektury i Inżynierii Lądowej.

Bardzo ważnym elementem promocji zbiorów BG było opracowanie przez pracowników BG albumu pt. *Architektura międzywojenna na Fotografii: obiekty twórców związanych*

z *Politechniką Warszawską* / [oprac. Jolanta B. Kucharska, Maria Miller, Małgorzata Wornbard]. Warszawa: Biblioteka Główna PW, 2010. Album zawiera 67 fotografii w większości ze zbiorów BG PW, ale również z Biblioteki Wydziału Architektury i Muzeum PW, a także biogramy twórców prezentowanych obiektów.

7.5. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych

W ramach podnoszenia kwalifikacji i wzbogacania wiedzy pracownicy BG PW uczestniczyli w szeregu szkoleń, warsztatów i praktyk. Najnowsze kierunki rozwoju informacji naukowej i bibliotekoznawstwa bibliotekarze poznawali na konferencjach i seminariach krajowych i zagranicznych. Wykaz szkoleń oraz konferencji, w których wzięto udział znajduje się w Załącznikach nr 16A i 17A.

Organizowane cyklicznie spotkania pracowników SBI PW z dyrekcją i przedstawicielami jednostek BG są okazją do wymiany informacji merytorycznej pomiędzy poszczególnymi bibliotekami. Tematy podejmowane na spotkaniach to: działania usprawniające funkcjonowanie bibliotek i ułatwiające pracę, analiza nowych regulacji prawnych, informowanie o nowych zasobach elektronicznych i sposobach korzystania z nich. Przekazywane są materiały informacyjne przeznaczone dla użytkowników, jak również materiały przydatne do prowadzenia szkoleń użytkowników przeznaczone dla pracowników SBI. Spotkania te stały się miejscem dyskusji merytorycznych i prowadzą do ujednoczenia działań podejmowanych przez jednostki SBI.

Pracownicy BG wzięli udział w 23 szkoleniach (łącznie 298 godzin) organizowanych przez instytucje i firmy zewnętrzne poza Biblioteką Główną. Uczestniczyło w nich 58 osób.

Natomiast dla bibliotekarzy pracujących w zintegrowanym systemie ALEPH (pracowników BG oraz bibliotek SBI) zorganizowano wewnętrzne szkolenia z zakresu obsługi modułu opracowania, udostępniania oraz przygotowania raportów i statystyk. Dla osób przygotowujących się do podjęcia zadań bibliotekarzy dziedzinowych przeprowadzono 12 szkoleń (razem 18 godzin wykładów) prowadzonych wewnętrznie przez pracowników BG PW (więcej na temat projektu „Bibliotekarze dziedzinowi” zob. cz. 7.2, oraz Załącznik nr 16B — Szkolenia organizowane przez BG). Łącznie w BG na szkolenia wewnętrzne przeznaczono 342 godziny.

Pracownicy SBI w 2010 roku mieli kolejny już raz możliwość uczestnictwa w prowadzonych specjalnie dla nich zajęciach (konwersatoriach) służących doskonaleniu znajomości

fachowego języka obcego (2 grupy angielskiego o zróżnicowanym poziomie, 1 grupa zaawansowana języka rosyjskiego). W ramach programu Kapitał Ludzki zorganizowany został kurs podstawowy z języka angielskiego dla pracowników bezpośrednio obsługujących czytelników. Wszystkie zajęcia odbywają się w godzinach pracy w salach BG i są dostępne dla wszystkich zainteresowanych pracowników SBI

Jednym z bardziej efektywnych sposobów poszerzania wiedzy i poznawania doświadczeń innych bibliotek jest udział w wyjazdach studyjnych. W 2010 roku we wrześniu odbył się wyjazd dla bibliotekarzy SBI, podczas którego 24 osoby odwiedziły 4 polskie biblioteki: Bibliotekę Główną Uniwersytetu Gdańskiego, Bibliotekę Uniwersytecką w Toruniu, Bibliotekę Uniwersytecką w Olsztynie oraz Bibliotekę Elbląską im. C. Norwida. Przedmiotem zainteresowania była organizacja i zakres usług bibliotecznych, w szczególności zagadnienia związane z pracą bibliotekarzy dziedzinowych, organizacją wolnego dostępu do zbiorów oraz marketingiem bibliotecznym (wydarzeniu temu poświęcono zeszyt specjalny *Informacji Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej*).

W ramach programu LLL Erasmus - Information Literacy Programme 2 osoby odbyły 5-dniowy staż w Bibliotece TIB/UB w Hanowerze. Zapoznawały się one z tradycją i obecnymi rozwiązaniami dotyczącymi pracy bibliotekarzy dziedzinowych.

W 28 konferencjach krajowych uczestniczyło 57 bibliotekarzy, a w 8 zagranicznych udział wzięło 16 osób. Na konferencjach przedstawiono 6 referatów, 3 prezentacje posterowe i ogłoszono 1 komunikat [Załącznik nr 17B]. Uczestnicy konferencji i szkoleń na cyklicznych spotkaniach bibliotekarzy BG przedstawiali informacje o tematyce i najważniejszych zagadnieniach prezentowanych na seminariach.

W ramach współpracy bibliotek uczelni technicznych POLBiT zorganizowano w BG PW, kolejne dwudniowe spotkanie pracowników oddziałów informacji naukowej. Podczas Seminarium: **E-learning jako alternatywna forma szkolenia użytkowników bibliotek** prezentowano szkolenia opracowane w wersji elektronicznej oraz dyskutowano o problemach, jakie niesie ze sobą wdrażanie nowych technologii nauczania, a także o ocenie przydatności nowej technologii dla prowadzenia szkoleń z zakresu informacji naukowej.

Pracownicy SBI PW są autorami 6 publikacji wydanych w 2010 roku [Załącznik nr 18].

7.6. Organizacja Międzynarodowej Konferencji IATUL 2011

W związku z przyznaniem Bibliotece Głównej PW organizacji międzynarodowej konferencji IATUL (International Association of Scientific and Technological Libraries) w 2011 roku, w roku sprawozdawczym przygotowano założenia programowe konferencji, opracowano materiały na jej stronę domową. Przygotowano scenariusz krótkiego filmu reklamującego Warszawę i Politechnikę Warszawską oraz gadżety jej promujące (pendrive w kształcie karty kredytowej z pocztówką z PW), który następnie przekazano uczestnikom Konferencji IATUL w Purdue University (West Lafayette, USA). W spotkaniu tym uczestniczyły 4 osoby z BG PW, które obserwowały poczynania organizatorów konferencji oraz rozmawiały z uczestnikami z różnych krajów na temat ich oczekiwań względem konferencji organizowanej przez naszą bibliotekę.

Od sierpnia 2010 na bieżąco jest aktualizowana strona domowa konferencji i trwają bieżące prace organizacyjne oraz merytoryczne związane z obsługą osób zgłaszających referaty i postery. Za stronę organizacyjną konferencji odpowiada firma CONGRESS-OR Biuro Kongresów i Turystyki, z którą BG PW podpisała umowę.

7.7. Remonty

Wiele działań podjętych w 2010 roku koncentrowało się wokół poprawy warunków udostępniania zbiorów w jednostkach SBI. Na szczególne podkreślenie zasługuje prowadzenie prac remontowych i modernizacyjnych. W kwietniu 2010 nastąpiło otwarcie Biblioteki Wydziału EiTI w nowych pomieszczeniach. Prowadzone były intensywne prace nad modernizacją i wyposażeniem nowych pomieszczeń Biblioteki Wydziału MEiL (uruchomienie Biblioteki w nowej siedzibie nastąpiło w styczniu 2011). Zaplanowano i rozpoczęto przygotowania do modernizacji Biblioteki Wydziału Inżynierii Lądowej (zakupiono regały jezdne, ale uruchomienie inwestycji związanej z dużą modernizacją pomieszczeń nastąpiło dopiero na początku 2011 roku).

BG PW sfinansowała w Filii BG Biblioteki Terenu Południowego remont (w tym wymianę wykładziny podłogowej) oraz wyposażenie pomieszczeń w nowe krzesła. Dzięki pozyskaniu środków z Funduszu Modernizacji i Rozwoju Uczelni wyposażono Czytelnię Filii w ekran i projektor multimedialny, co pozwoliło zintensyfikować szkolenia prowadzone w tym pomieszczeniu.

Przystąpiono także do dyskusji i wstępnych prac nad modernizacją BG w części obejmującej Nadbudowę. W tym celu oprócz prowadzenia wielu dyskusji wśród pracowników BG PW,

powierzono w październiku 2010 roku studentom Wydziału Architektury przygotowanie projektów modernizacji tej przestrzeni. Wyniki ich pracy będą analizowane w 2011 roku i zostaną wykorzystane do zaplanowania prac na 2012 rok. Projektowane zmiany dotyczą wyposażenia pomieszczeń, koncepcji ich rozmieszczenia oraz utworzenia obszaru kolekcji dziedzinowych i obszaru obsługi użytkownika, zastępujących dotychczasowy układ wydzielający Czytelnię Czasopism, Antresolę i Czytelnię Ogólną.

Realizowane w 2010 roku zmiany związane z modernizacją pomieszczeń objęły też przesunięcia w magazynach BGPW, w tym przeniesienie ponad 60 tys. jednostek inwentarzowych książek do Magazynu Zewnętrznego w DS. Babilon. Działania te wynikały z przekazania na potrzeby Uczelni części pomieszczeń zajmowanych przez BG w Gmachu Głównym i pozyskaniem nowej powierzchni magazynowej w DS. Babilon (Decyzja Rektora nr 094/2010 z dnia 08.12.2010). Spowodowało to konieczność wydzielania tej kolekcji w katalogu centralnym PW i zaplanowania zasad jej udostępniania (zbiory są dostarczane na życzenie do Gmachu Głównego).

Nowe pomieszczenia są niezbędne również ze względu powtarzające się zalania magazynów mieszczących poniżej poziomu gruntu (duże awarie wystąpiły w roku 2010 dwukrotnie). Wykonane remonty i zabezpieczenia powinny w najbliższym czasie ograniczyć ich występowanie, ale zapewne całkowicie nie zapobiegą wszystkim zagrożeniom.

8. PODSUMOWANIE

Rok 2010, mimo sygnalizowanych przez wiele jednostek trudności finansowych, przyniósł wiele pozytywnych zmian. Pierwszy raz od wielu lat dokonano znaczącej modernizacji 2 bibliotek (Wydziałów: EiTl i MEiL) oraz poczyniono przygotowania do modernizacji biblioteki Wydziału IL. Nie odnotowano znaczących trudności finansowych przy zakupie zbiorów. Dzięki udostępnieniu instytucjom naukowym licencji krajowych na takie wydawnictwa jak Elsevier, Springer czy WoS, można było część zaoszczędzonych środków bezpiecznie przeznaczyć na zakup innych zbiorów.

Znaczącym elementem funkcjonowania jednostek SBI w 2010 roku były działania zmierzające do podnoszenia kwalifikacji dużej grupy pracowników bibliotek PW. Możliwość udziału w szkoleniach wewnętrznych, spotkaniach środowiskowych, konferencjach i wyjazdach studyjnych pozwoliła wielu pracownikom na systematyczne podnoszenie

kwalifikacji zawodowych. Sprzyja to wdrażaniu nowych form i metod pracy we wszystkich jednostkach SBI.

Dalszej integracji działań zmierzających do poprawy jakości oferowanych społeczności Uczelni usług bibliotecznych sprzyjają podejmowane działania skierowane na ujednoczenie podstawowych zasad działania (opracowanie Regulaminu funkcjonowania SBI, opracowywanie procedur dla prac realizowanych w bibliotekach), przy zachowaniu odrębności poszczególnych jednostek, wynikającej z potrzeb bezpośredniego kręgu jej użytkowników. Planowana na rok 2011 ocena funkcjonowania SBI powinna dać odpowiedź, na ile podejmowane działania są skuteczne i pozytywnie odbierane przez użytkowników.

3. BUDŻET

W 2010 roku budżet BG PW wyniósł **10 321 173,-zł**. Na zakup zbiorów do bibliotek SBI PW wydano w 2010 roku łącznie **3 304 664,- zł** (w 2009 r. **5 703 813,-zł**) [Załącznik nr 4].

W Bibliotece Głównej (wraz z filiami) nakłady na zbiory wyniosły **2 855 576,- zł**,

w tym na:

- książki drukowane i zbiory specjalne 771 268,-zł;
- przedpłatę na prenumeratę czasopism drukowanych 654 206,- zł;
 - w tym drukowane czasopisma zagraniczne: 553 534,- zł
- zakup licencji oraz dostęp do zasobów elektronicznych 1 430 102,- zł;

W porównaniu do roku poprzedniego wydatki na zbiory zmniejszyły się o **2 310 084,-zł**.

.....

.....

3.1. Wydatki na prenumeratę czasopism i baz danych

W 2010 roku wydatki na prenumeratę czasopism drukowanych w całym SBI wyniosły **774 101,- zł** (w Bibliotece Głównej – 654 206,- zł).